

*****

การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
เพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ของโรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

Development of Educational Management through Participatory Action Research
for Educational Management based on Sufficiency Economy Philosophy
in Thaensilathipsuksa School under Khon Kaen Provincial Administrative
Organization.

เบญญาภา ชัยอำเดชากุล

Penyapa Chaiyamdechakul

โรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

School Director Thaensilathipsuksa School under Khon Kaen Provincial Administrative Organization

Email: info.Journal01@gmail.com

Received February 22, 2024 Revise February 27, 2024 Accepted April 30, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม วงจร PAOR เพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีทั้งหมด 2 วงรอบ 8 ขั้นตอน กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 80 และผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 89 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงบรรยายโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารจัดการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการกิจกรรมพัฒนาบุคลากร ครูฝึกฝนตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูด้วยกันและแก่ลูกศิษย์ให้เกิดแรงบันดาลใจอยากจะทำในสิ่งที่ดีงาม การกำกับติดตามนักเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยสร้างขวัญกำลังใจแก่ครู มีการเสริมแรงเพื่อสร้างความต่อเนื่องในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก 2) ผลการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ

*****

พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา, กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study the state of development of educational administration for teaching and learning according to the philosophy of sufficiency economy at Thaen Sila Thip Suksa School. Under the Khon Kaen Provincial Administrative Organization 2) To develop educational management using a participatory action research process, the PAOR cycle, for organizing teaching and learning according to the philosophy of Sufficiency Economy of Thaen Sila Thip Suksa School. Under the Khon Kaen Provincial Administrative Organization, there are 2 cycles, 8 steps, a group of 80 co-researchers and student parents. The Basic Education Commission consisted of 89 people. The tools used were questionnaires, interviews, and data were analyzed using descriptive statistics using frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation.

The results of the research found that 1) Educational management for organizing teaching and learning according to the philosophy of Sufficiency Economy in 4 areas. It was found that in the area of conducting personnel development activities Teachers train themselves to be good examples for their fellow teachers and for their students to inspire them to want to do good things. Supervising students in a friendly manner By building morale for teachers There is reinforcement to create continuity in acting as a good role model for children. 2) Results of the development of educational management using the participatory action research process for teaching and learning according to the philosophy of the Sufficiency Economy. of Than Sila Thip Suksa School Under the Khon Kaen Provincial Administrative Organization, it was found that school administrators, teachers, parents, and basic school committees Opinions regarding the development of educational administration for teaching and learning according to the philosophy of Sufficiency Economy were at a moderate level.

*****

Keywords: Development of educational administration, participatory action research process, Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพซึ่งการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ทุกคนได้พัฒนา ถือเป็นกระบวนการวางรากฐานของชีวิตตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่เป็นพลังของการพัฒนาประเทศที่สำคัญ ทั้งปัจจุบันและในอนาคต สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคน โดยให้ความสำคัญกับการนำหลักคิด หลักปฏิบัติ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง(ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2550). เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาส และมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคม ได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ ก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่ง อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชน วิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และ วัฒนธรรม มาเสริมสร้างศักยภาพของคนไทยในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมและความเพียร มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 โดยมุ่งจัดการศึกษาเพื่อให้คนไทยทุกคน สามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 ได้กำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์ชาติ” เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูป และการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดินในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วนและประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาความขัดแย้งในสังคม รวมถึงสามารถรับมือกับภัยคุกคาม และบริหารจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถเปลี่ยนผ่านประเทศไปพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลง ภูมิทัศน์ใหม่ของโลกได้ ความเป็นชาติให้มีความมั่นคงและคนไทยในประเทศมีความอยู่ดีมีสุขอย่างถ้วนหน้ากัน ยุทธศาสตร์ชาติ จะประกอบด้วย วิสัยทัศน์และเป้าหมายของชาติที่คนไทยทุกคนต้องบรรลุร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวทาง ทิศทาง และวิธีการที่ทุกองค์กรและคนไทยทุกคนต้องมุ่งดำเนินการไปพร้อมกันอย่างประสานสอดคล้อง เพื่อให้บรรลุซึ่งสิ่งที่คนไทยทุกคนต้องการ คือ:ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้หลักการ : เชิดชู

*****

สถาบัน ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นฐานในการพัฒนาประเทศและค่านิยมความเป็นไทยเพื่อสร้างความปรองดอง ซึ่งเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทย และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยเพื่อความมั่นคง เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ความพอเพียงประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ได้แก่ ความพอประมาณ คือ ความพอดีที่ไม่น้อยหรือมากเกินไป ความมีเหตุผล คือการตัดสินใจโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัย และคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือการเตรียมพร้อมรับผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงที่คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต มีเงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน 2 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ อันประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะใช้ความรู้ที่นำมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนมีความระมัดระวังในขั้นตอนการปฏิบัติและเงื่อนไขคุณธรรมอันประกอบด้วยมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ได้นำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการบริหารจัดการการองค์กรและการบริหารจัดการศึกษา โดยปรากฏอย่างชัดเจน ในเรื่องของการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พ.ศ.2560 - 2565 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ว่า “องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มุ่งมั่นพัฒนาขอนแก่นให้น่าอยู่สู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการบริหารจัดการที่ดี ” ยุทธศาสตร์จังหวัดที่ 4 การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตให้มั่นคงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำสู่ยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง 6 ด้าน คือ 1 การพัฒนาการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและการกีฬา 2) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว 4) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน 5) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 6) การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีและกลยุทธ์ข้อที่ 2 ปลุกฝังคุณธรรมสำนึกความเป็นชาติไทย ภูมิใจเมืองขอนแก่น และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำแนวคิด หลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ ในการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการบริหารจัดการ ตลอดจนประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน(แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2560 - 2565) ขณะเดียวกันโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ก็ได้ดำเนินนโยบายและกลยุทธ์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในเรื่องของการปลุกฝังคุณธรรมสำนึกความเป็นชาติไทย ภูมิใจเมืองขอนแก่น และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อ โดยมุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และ ประกอบกับการที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดนโยบายที่สำคัญคือให้สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าร่วมโครงการโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความสำคัญกับความ

*****

เป็นท้องถิ่นและความเป็นไทย พร้อมทั้งจะนำความรู้ความสามารถไปพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

ด้วยเหตุที่สำคัญดังกล่าวนี้ คณะผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษาจึงได้วางแผนร่วมกันพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างมีวิจารณญาณ บนหลักการของความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ภายใต้ง่อนไขความรู้ และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ตระหนักในความสำคัญของการสืบสาน สร้างสรรค์ ความเป็นท้องถิ่น และความเป็นไทย โดยการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรอบรู้ในประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และมีความห่วงใยในทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้วยการนำองค์ความรู้หรือความสามารถของตนเองหรือของกลุ่ม ในการหาแนวทางเพื่อพัฒนาชุมชนของตนให้ดียิ่งขึ้น แต่จากในระยะ 1 ปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า แม้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วทำให้นักเรียน มีพฤติกรรมด้านการนำแนวคิดตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น แต่ยังมีนักเรียนบางส่วน ที่ยังขาดความตระหนักถึงความพอประมาณในการดำเนินชีวิต ขาดความรับผิดชอบ ความไม่มีเหตุผลในตนเอง ขาดความขยันพากเพียรในการเรียน ความมีน้ำใจความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นมีน้อยลง ขาดความสามัคคีและความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สร้างความหนักใจให้แก่คณะผู้บริหาร ครูและ ผู้ปกครองอยู่เสมอ ดังนั้น การที่จะพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนแทนศिलाทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาหรือวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อให้นักเรียนสามารถมองไปข้างหน้า หมั่นแสวงหาความรู้ ฝึกฝนตนเองให้มีความระมัดระวัง ใช้สติปัญญาในการทำงาน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น แบ่งปันช่วยเหลือกันอันเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ การร่วมตัดสินใจในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานและแก้ปัญหา มีส่วนร่วมรับผิดชอบตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการวิจัย เพื่อนำไปสู่การที่ทุกคนสามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีชีวิตพอเพียงอย่างยั่งยืน (ชาญชัย ณรงค์ ทรงศาศรี. (2552).

จากสภาพปัญหาและผลจากการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยที่ตระหนักในความสำคัญที่จะต้องน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีกิจกรรมซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนา การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนแทนศिलाทิพย์ศึกษา ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร กิจกรรมพัฒนานักเรียน และกิจกรรมการนิเทศภายใน เพื่อใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนแทนศिलाทิพย์ศึกษา และใช้เป็น

*****

ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและความต้องการของคนในท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ตามแนวคิดของ Kemmis., & McTaggart, R. (1997). ซึ่งมีขั้นตอนประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล และการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ไว้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

2 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา คือ นักเรียนโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 125 คน
2. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครู 18 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 คน คณะกรรมการนักเรียน 15 คน
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 44 คน ประกอบด้วย
  - 1) ผู้บริหารโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา 2 คน
  - 2) ครูผู้สอนโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา จำนวน 18 คน
  - 3) คณะกรรมการนักเรียน จำนวน 15 คน
  - 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน

*****

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 44 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ครู 18 คน ตัวแทนคณะกรรมการนักเรียน 15 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 9 คน สามารถแยกข้อมูลได้ดังตารางที่ 1

3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัยในครั้งนี้คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 แบ่งออกเป็น 2 วงรอบ
วงรอบที่ 1 ระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม 2564

วงรอบที่ 2 ระหว่างเดือนสิงหาคม – กันยายน 2564

การจัดกระทำข้อมูลหรือการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรมโดยตรง การบันทึกการประชุม แบบสอบถามความคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนประเมินพฤติกรรมนักเรียนหรือกิจกรรมมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และจัดกลุ่มข้อมูลตามกรอบการวิจัยเพื่อสะดวกต่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การสืบค้นข้อมูล และเป็นการตรวจสอบความครบถ้วน พอเพียงและตรงตามข้อมูลที่ต้องการ เปรียบเทียบข้อมูลรูปธรรมจากการสังเกตปรากฏการณ์เพื่อสรุปและเรียบเรียงในเชิงพรรณนาได้

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรมโดยตรงการบันทึกความคิดเห็นต่างๆเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนและหรือการร่วมกิจกรรมของผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2533) มีการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) และประมวลผลและนำเสนอข้อมูลมาจัดเป็นหมวดหมู่ในแต่ละด้าน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญและใช้การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Content Analysis)

เชิงปริมาณ วิเคราะห์จากแบบสอบถามสภาพการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในแต่ละด้าน จากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาวิเคราะห์เป็นสถิติเชิงบรรยายโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เป็นรายชื่อ มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แล้วแปลผลโดยพิจารณาในแต่ละระดับการดำเนินการ 5 ระดับ โดยแปลค่าเฉลี่ย ของคะแนนจากแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) วิเคราะห์จากการประเมินการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในแต่ละด้านจากผู้บริหารและครู มาวิเคราะห์เป็นสถิติเชิงบรรยายโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เป็นรายชื่อ แล้วแปลผลพิจารณาในแต่ละระดับการปฏิบัติ 5 ระดับ

*****

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สภาพการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า

1.1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ที่เรียกว่า วงจร PAOR มีทั้งหมด 2 วงรอบ 8 ขั้นตอน ได้แก่

1) วงรอบที่ 1 (ขั้นตอนที่ 1-4) ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตการสะท้อนผล

2) วงรอบที่ 2 (ขั้นตอนที่ 5-8) ได้แก่ การวางแผนใหม่ การปฏิบัติใหม่ การสังเกตใหม่ การสะท้อนผลใหม่

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน คือ ด้านการดำเนินการกิจกรรมพัฒนาบุคลากร ครูฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้ที่ตรงเวลา แต่งกายเป็นแบบอย่างแก่ครูด้วยกันและแก่ลูกศิษย์ให้เกิดแรงบันดาลใจอยากจะทำในสิ่งที่ดีงาม การกำกับติดตามดูแลนักเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยสร้างกำลังใจแก่ครู มีการเสริมแรงเพื่อสร้างความต่อเนื่อง ในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก เช่น มอบเกียรติบัตรแก่ครูผู้ปฏิบัติดีแล้วและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการดำเนินการกิจกรรมที่ใช้ในพัฒนานักเรียน ได้แก่ กิจกรรมสมุดบันทึกความดี กิจกรรมการออม กิจกรรมการประกวดเขตพื้นที่รับผิดชอบ กิจกรรมสมาธิ 3 นาทีก่อนเรียนและกิจกรรมวางทุกงานอ่านทุกคน นักเรียนเข้าใจหน้าที่ของตนเอง การทำงานเป็นกลุ่ม มีการดูแลซึ่งกันและกัน ที่สำคัญงานที่รับผิดชอบเสร็จเร็ว เขตบริเวณที่รับผิดชอบ ห้องเรียนก็จะถูกประเมินว่าไม่สะอาด ปรับปรุงอยู่บ่อยครั้ง ด้านการดำเนินการกิจกรรมประเมินการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ทำให้นักเรียนมีจำนวนมากขึ้นในการผ่านการประเมิน และต่างภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนเองได้ทำ

2 ผลการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า

1) การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า จากผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นทั้งที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีต่อการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา

*****

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลปรากฏว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง และหลังจากที่ได้ดำเนินการพัฒนาแล้ว มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก

2) ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ผลที่ได้คือ ร่วมกันวางแผนปฏิบัติงาน กำหนดกิจกรรม และปฏิทินปฏิบัติงาน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม โดยมีผู้มีส่วนได้เสียเสนอข้อมูลและความต้องการ และใช้หลักการวิเคราะห์สถานการณ์

3) ได้กระบวนการพัฒนา คือ กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สำหรับใช้ในพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา 4 ด้าน ในการพัฒนา ประกอบด้วย 1) ด้านการเตรียมความพร้อมบุคลากร 2) ด้านการจัดทำหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ด้านการวางแผนและการนำหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ และ 4) ด้านการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล สรุปผลการดำเนินงานและปรับปรุงพัฒนา

4) ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และผู้ให้ข้อมูล ได้แสดงบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานกับผู้ร่วมวิจัย สามารถปฏิบัติได้โดยอาศัยถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน การเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ สำหรับครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมร่วมกับผู้ร่วมวิจัยตั้งแต่ขั้นวางแผนปฏิบัติคอยสังเกต บันทึก ประเมินผลจนได้ข้อสรุป

การอภิปรายผล

1. สภาพการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า

ผลการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา

*****

ขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง และ หลังจากที่ได้ดำเนินการพัฒนาแล้ว มีความคิดเห็นเกี่ยวกับดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผ่านกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การนำการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนไปใช้กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการและจากการสอบถามความคิดเห็น ครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร่วมกันวางแผนจัดทำโครงการการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน กำหนดเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการดำเนินงาน ทั้งในด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการวางแผนและนำการบริหารจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล สรุปผลการดำเนินงาน และปรับปรุงพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วมสอดคล้องกับ (Chris Peel, J & Ann H, 1990) วิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจ ขอบเขตการยอมรับทางวิชาการ ความพึงพอใจงานและประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า วัตถุประสงค์ สื่อการเรียนการสอนและวิธีการสอนมีผลต่อขอบเขตการยอมรับ วิชาชีพและผลต่อความพึงพอใจ รวมทั้งมีผลต่อประสิทธิผล สรุปผลการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

จึงสรุปได้ว่าการพัฒนาการจัดทำหลักสูตรปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีการตรวจสอบข้อมูลได้จากการวิจัยทุกขั้นตอน ซึ่งพบว่าการพัฒนาดังกล่าวมีความเหมาะสม และเป็นไปได้ในการนำสู่การปฏิบัติในโรงเรียนและเป็นไปตามที่สำนักตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 7 (2550) ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในเขตตรวจราชการที่ 10 และ 12 พบว่า 1) การติดตามผล การประเมินผลการจัดการเรียนรู้

*****

เพื่อให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านผ่านเกณฑ์ประเมิน เรียงลำดับมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการศึกษา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรและการเรียนการสอน 2) หน่วยการจัดการเรียนรู้ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิชาการงานอาชีพ และเทคโนโลยี พบว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้านหน่วยการเรียนรู้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัญหาที่พบ คือ ครูไม่เข้าใจการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ แนวทางแก้ไข โดยการอบรมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การจัดการเรียนการสอน ปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูมีความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนขาดความตระหนักในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง แนวทางแก้ไข จัดอบรมให้ความรู้ และนิเทศครูปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ครูขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานขาดงบประมาณสนับสนุน แนวทางแก้ไข พัฒนาเพื่อการนำความรู้ไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โครงงาน ปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา พบว่า บุคลากรขาดความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางแก้ไข จัดอบรมเพื่อให้เห็นคุณค่าเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไปและเพื่อศึกษากิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การพัฒนาการบริหารโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารทั่วไป และด้านวิชาการ ในด้านกิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด คือ กิจกรรมออมทรัพย์ รองลงมาคือ กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน และกิจกรรมธนาคารความดี ส่วนกิจกรรมสถานศึกษาดำเนินการน้อยที่สุดคือ กิจกรรมขยะรีไซเคิลและธนาคารขยะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

(1) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ซึ่งเป็นบริบทเฉพาะโรงเรียนแทนศิลาทิพย์ศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อาจจะมีข้อจำกัดในการนำอ้างอิงไปใช้ แต่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในสถานศึกษาที่มีบริบทคล้ายคลึงกันที่มุ่งพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(2) ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ดังนั้น ครูและบุคลากรในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียน จะต้องมีความตระหนักและเห็นคุณค่าของการพัฒนาพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

*****

(3) การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นั้น เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาจึงต้องมีความอดทน ความพยายาม ในการปลูกฝังและ การพัฒนาส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้

(4) การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในระยะเวลา 1 วัน นั้น สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นั้นควรมีการเพิ่มระยะเวลา เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้มีเวลาได้เรียนรู้เพิ่มเติมมากขึ้น

2) สำหรับครู

(1) การปลูกฝังค่านิยมในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง ทำซ้ำจนเกิดเป็นนิสัยและต้องทำด้วยใจ โดยครูสร้างแรงจูงใจและการเสริมแรงในเชิงบวก

(2) กิจกรรมที่ดีเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ดำเนินการแล้ว โรงเรียนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

บรรณานุกรม

- ชาญชัยณรงค์ ทรงศาศรี. (2552). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้หลักการทางสิ่งแวดล้อมศึกษา.วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. สิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2550). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ. ศ. 2560 – 2579). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- แผนยุทธศาสตร์การพัฒนางานองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2560 – 2564. (2560). นโยบายด้านการจัดการศึกษา .ฝ่ายนโยบายและแผนกองแผนงานและงบประมาณ : องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น.
- สุภางค์ จันทวานิช, (2533).วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ 2.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (2560).รายงานประจำปี 2560 ขับเคลื่อนแผน 12 สู่เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการ ที่ 7, สำนัก. (2550). การจัดการเรียนรู้ให้ไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- Chris Peel, J & Ann, H.(1990) A study of factor contributing to achieving and sustaining school effectiveness in Elementary School. DAL 51/07A.

*****

Kemmis., & McTaggart, R. (1997). **Participatory Action Research: International Context and Consequences.** New York: State University of New York.